

Intervju med Maja Johansson Sandåkra i Mogata den 9 februari 1988.

Maja Johansson född Boberg föddes i Hagsätter Ormestorp. Föräldrarna dog när Maja var liten. Först gick hennes mor bort familjen sköttes då av farmodern. När Maja var 9 år dog även hennes far, han

Maja född 27/4 1909

drabbades i oktober 1918 av den fruktade spanska sjukan och avled efter bara några dagars sjukdom. Nu skingrades syskonen, brodern kom till ett fosterhem som hette Dalen och låg åt Stegeborgshållet, systemen stannade hos farmodern och Maja kom till familjen Hellgren. Hellgrens hade inga egna barn förut och där stannade Maja tills hon blev vuxen. Familjen bodde då i Uppängen i Nartorp och fosterfadern arbetade i gruvorna. Tidigare hade han arbetat som kusk och trädgårdsmästare åt Cullbergs på Nartorps gård. Fostermodern Mina arbetade före giftermålet som kokerska i samma hushåll. Den 12 november 1905 ordnade Cullbergs med bröllop för tre av sina tjänsteflickor, däribland Mina.

Maja började skolan i Kullborg 1916 och bodde då fortfarande kvar i sitt föräldrahem i Hagsätter. Det var långt att gå och hon berättar att vintertid kom hon fram till skolan alldeles slut efter allt pulsanande i meterhöga drivor, med kläder som naturligtvis var genomsura. Mest synd tyckte Maja det var om en liten flicka från torpet Gröndal, hennes syskon gick genom skogen ner till Skällvik för att gå i skolan där, medan den här flickan fick gå ensam hela vägen till Kullborg. Det var någon i lite högre position som bestämt detta och föräldrarna kunde väl inte protestera. Flickan kom till skolan många gånger långt fram på förmiddagen vid svårt väder, man kan undra hur mycket hon fick ut av sin skoltid.

I småskolan hade Maja en lärarinna som hette Blenda Bergman, i folkskolan var läraren Maria Eriksson, båda

finns på foto i vårt fotoarkiv. Foto finns under avsnitt om **Skolan**.

Vad man undervisade i och vad man hade för böcker har vi beskrivit i berättelsen om Kullborgs skola. Men fick man göra något roligt någon gång, utflykter och skolresor eller så? Nej, sådant fanns inte i läroplanen, men en gång om året gjordes en utflykt till hagen som ligger mellan Tånglöt och Hammersberg. Det var höjdpunkten på våren när barnen fick ta med sig matsäck och vara ute en hel skoldag och leka. Senare hörde Maja talas om att barnen fick göra en skolresa med häst och vagn till Björnvik.

Examen firades som det gjort i alla år sedan dess med lövad skolsal, orgelmusik och stolta föräldrar. Maria Eriksson bjöd föräldrar med barn på kaffe och saft, vilket måste ha varit en prestation bara det eftersom det vid den tiden gick ett hundratal barn i Kullborg.

När Maja slutade skolan stannade hon hemma för att sköta sin fostermor som led av reumatism, hon var oförmögen att klara sig utan hjälp. Men Maja trivdes bra här i Nartorp och längtade inte bort. Hon hade många vänner och var medlem i logen "Järnringen", som hade sin plats i Folkets Hus i Nartorp. Det blev närmast en chock för henne när gruvdriften så plötsligt lades ned. Hon minns så väl den kvällen när hennes fosterfar kom hem, och talade om att de utan varsel skulle bli arbetslösa. Det var den 22 november 1927.

Arbetarna fick alltså gå samma dag och förmännen fick stanna till den 11 februari. Det var flera av dem som varit anställda i mer än 30 år.

Så blev det uppbrott för många familjer, många av Majas ungdomsvänner försvann. Det blev med en gång så tyst och tomt i Nartorp.

Vi har ju nämnt året 1918 som det år då spanska sjukan härjade som mest i Sverige. Framemot hösten samma år nådde sjukdomen de här trakterna. Den ställde till med stora tragedier, förloppet var vad man idag liknar vid lunginflammation men eftersom det inte fanns någon antibiotika att tillgå dog patienten i mycket hög feber. Det enda läkarna ordinerade om de blev kallade var konjak. Det var faktiskt mest yngre män som dog i "spanskan", det kan förklaras av att så många av dem nyss varit ute i krig och var nergångna och undernärda.

Som vi skrivit tidigare i den här berättelsen dog Majas far i den här sjukdomen. Den söndagen han begravdes i Skällviks kyrka var det samtidigt 11 begravningar. Därbland 2 st. minderåriga pojkar från samma familj i Gröndal. En fruktansvärd tragedi för de anhöriga, minnet från det har följt mig hela livet, berättar Maja som då bara var 9 år.

Fosterfadern köpte sig med tiden ett torp, Hagasund som efter gruvans nedläggning fränköptes från Nartorps gård. Den stora stugan är byggd 1845, medan den lilla stugan, som nu är riven, flyttades 1865 från Gröndal och bars då på axlarna till Hagasund. Det var Majas fostermormor som bebodde stugan på sin ålders höst.

Majas fosterföräldrar kom till Hagasund 1928 och byggdes en ny ladugård av timret som kom från sågverket tillhörande gruvan.

Gården bestod av 6 tunnland åker och 32 tunnland skog. Dom hade 3-4 kor höns och grisar. En trädgård fanns också med trädgårdsland och en del bärbuskar. Maja gifte sig 1941 med Göte Johansson, de köpte 1949 gården Håggetorp i Mogata socken. Numera brukas gården av sonen Lars efter makens bortgång. Maja flyttade till en pensionärslägenhet i Mogata by i mitten på 80-talet, (men har nu avlidit, tillägg år 2002).

Majas fostermormor